

UNIVERSITATEA "BABEȘ-BOLYAI"

FACULTATEA DE ISTORIE ȘI FILOSOFIE

CATEDRA DE ISTORIE ȘI RELAȚII INTERNAȚIONALE

TEZĂ DE DOCTORAT

**RELAȚIILE GERMANO-ROMÂNE ÎN TIMPUL
OSTPOLITIK-ULUI REPUBLICII FEDERALE GERMANIA
(1967-1974)**

-REZUMAT-

COORDONATOR ȘTIINȚIFIC:

PROF.UNIV.DR. VASILE PUȘCAȘ

DOCTORAND:

GABRIELA GHINDEA

CLUJ-NAPOCA

2012

CUPRINS

Introducere

1. Introducere în problematică
2. Motivația, obiectivele, structura și metodologia lucrării
3. Tema Ostpolitik-ului în istoriografia relațiilor internaționale
4. Surse

Capitolul 1

Premisele reluării relațiilor diplomatice între Bonn și București: conturarea unui nou curs în politica externă

- 1.1 Détente și Ostpolitik: politica externă a RFG ca *learning process*
- 1.2 Obiectivele, originile conceptuale și etapele noului Ostpolitik/ Deutschlandpolitik
- 1.3 România și imperativele blocului sovietic
- 1.4 Destindere în varianta românească: obiectivele, limitele și particularitățile noului curs extern

Capitolul 2

Momentul inițierii relațiilor diplomatice între RFG și RSR: 31 ianuarie 1967

- 2.1 Doisprezece ani de tatonări diplomatice
- 2.2 Momentul inițierii relațiilor diplomatice: 31 ianuarie 1967
- 2.3 Reacții și consecințe

Capitolul 3

Anii de glorie ai destinderii. Aspecte ale relațiilor româno-vest-germane 1967-1971

- 3.1 Noua Ostpolitik a coaliției Brandt-Scheel și filozofia recunoașterii
- 3.2 Regimul Ceaușescu și succesele politicii externe la sfârșitul anilor '60/ începutul anilor '70
- 3.3 Implementarea Noii Ostpolitik/Deutschlandpolitik: Tratatul cu Estul Europei
- 3.4 Aspecte ale pionieratului românesc în cadrul Ostpolitik-ului

Capitolul 4

Un parteneriat dezechilibrat: relațiile bilaterale româno-vest-germane 1971-1974

- 4.1 Schimbare de priorități în conflictul Est-Vest: Ostpolitik și procesul CSCE
- 4.2 Crizele interne ale anilor '70: *Kanzlerd mmerung* și cultul personalității ceușist
- 4.3 Factori perturbatori ai relațiilor bilaterale

Concluzii

Bibliografie

Anexa I

Anexa II

Cuvinte-cheie: Ostpolitik, Deutschlandpolitik, conflict Est-Vest, politică de destindere/ Détente, *learning process*, CSCE, relațiile româno-vest-germane

La începutul dinamicilor ani '60 s-a conturat în cadrul sistemului internațional un proces de apropiere între Est și Vest, care a transformat Războiul Rece în Détente, confruntarea în cooperare antagonică. Convergența intereselor celor două superputeri, SUA și URSS, privind chestiunea germană din centrul Europei a fost determinantă pentru prefigurarea unui nou tip de reglementare a conflictului Est-Vest.

Concepută de artizanii săi ca un instrument de ameliorare și detensionare a conflictului structural din cadrul sistemului internațional, încorporând deopotrivă elemente defensiv-stabilizatoare, dar și ofensiv-creative, destinderea a urmărit crearea unui sistem de relații de dependență reciprocă între state, prin încheierea de acorduri, tratate și convenții, integrând dimensiuni legate de sfera politică, cea a securității statelor, sfera economică și nu în ultimul rând, cea culturală și socială. Retrospectiv poate fi observat că acest tip inovator de politică a reușit să modifice caracterul conflictului ideologic, dar nu și să pună capăt confruntării.

Destinderea a fost abordată în sistemul internațional în mod diferit, ca și consecință a originilor istorice aparte ale conflictelor, ce au dat naștere la priorități specifice, dar și ca urmare a diferențelor existente la nivel de ordine socială și a conceperii variate a strategiilor de politică externă. Astfel, alături de inițiativele de detentă formulate de cele două superputeri și de conceptul multilateral de destindere dezvoltat în cadrul CSCE, s-a impus și cel promovat de RFG și devenit cunoscut ca *Ostpolitik/ Neue Ostpolitik*.

Inițiativă controversată de destindere, care nu a venit din partea unei superputeri, dar care a avut un impact global, uneori în pofida intereselor de moment ale SUA și URSS, Ostpolitik-ul constituie un studiu de caz adecvat pentru a ilustra faptul că în timpul conflictului Est-Vest, perceput mult timp ca o confruntare între două blocuri politico-militare antagonice și aparent amorfe, unii lideri politici și guvernele conduse de aceștia și-au exercitat susținut influența politică, economică, dar și morală, transcendând granițele alianțelor din care făceau parte.

Atribuită îndeosebi guvernării social-liberale Brandt-Scheel (1969-1974) și purtând sigla cancelarului social-democrat Willy Brandt, această politică nu a debutat doar în 1969, ea valorificând o serie de inițiative anterioare, pe fondul climatului internațional favorabil, care se prefigura în anii '60. Pe de altă parte, nu este o coincidență faptul, că negocierea spectaculoasă a tratatelor RFG cu Estul s-a produs în timpul guvernării social-liberale pe fondul impunerii unei noi paradigme în politica externă vest-germană. Evoluția Ostpolitik-

ului poate fi comparată cu un veritabil proces de învățare, în cadrul căruia un grup de politicieni vizionari, a reușit să adapteze inteligent și alte concepte de destindere și să valorifice eficient, în diferite faze ale participării la putere, configurația de circumstanțe externe din sistemul internațional. Grand Design-ul propus de tandemul Willy Brandt/Egon Bahr a fost îndrăzneț, pentru că și-a asumat riscurile renunțării pe termen scurt/mediu la obiectivul suprem al germanilor- reunificarea celor două state germane- în virtutea instituționalizării unui dialog pe termen lung cu partea percepută ca adversar. Din acest punct de vedere, Ostpolitik-ul a fost o politică contra fricii, cu o puternică componentă morală, care nu viza doar viitorul națiunii germane, ci și trecutul ei traumatizant și asumarea acestuia. Nu în ultimul rând această politică a fost posibilă datorită unei osmoze intelectuale între politicieni cu un *Weltanschauung* compatibil, care au reușit să contracareze și să profite inclusiv de antipatiile aliaților sau adversarilor lor.

Divizarea Germaniei a fost expresia cea mai vizibilă a conflictului Est-Vest. În consecință, Ostpolitik-ul a fost dublat de Deutschlandpolitik, conceput ca politică de dialog cu RDG și având ca obiectiv final desăvârșirea unificării germane. După o evoluție sinuoasă, Deutschlandpolitik-ul s-a sfârșit odată cu atingerea acesteia în octombrie 1990. Evoluția în paralel a celor două concepte a fost dificilă, uneori ele suprapunându-se, alteori împiedicându-se reciproc și, în același timp, procesul general de destindere. În ansamblu însă, Deutschlandpolitik-ul a pus capăt rivalității sterile și costisitoare la nivel global dintre RFG și RDG.

Obiectivele Ost- și Deutschlandpolitik-ului au constat în reglementarea conflictelor cu Europa de Est, crearea unui modus vivendi cu RDG și diminuarea consecințelor separației germane în vederea redobândirii unității naționale. Dacă punctul culminant al Deutschlandpolitik-ului a constat în realizarea unificării Germaniei, primele succese palpabile ale Ostpolitik-ului, cu profunde implicații pentru sistemul internațional, dar și pentru conștiința europeană au fost tratatele încheiate de guvernul de la Bonn cu guvernele de la Moscova, Varșovia, Praga și Pankow și secundate de Acordul Cvadripartit asupra Berlinului.

Politica de destindere promovată de RFG a evoluat de la Ostpolitik-ul secret și pragmatic al cancelarului Adenauer, trecând prin faza conștientizării nevoii de destindere de către guvernarea Erhard/ Schröder și promovarea așa-zisei ”politici de mișcare”, apoi prin “politica pașilor mărunți” a guvernării Kiesinger/Brandt, dublată de conceptul lui Bahr de “transformare prin apropiere”, pentru ca în cele din urmă să se concretizeze în timpul guvernării Brandt/Scheel, prin crearea unui cadru juridic care reglementa relațiile Est-Vest.

Obiectivul final al noului curs în politica externă vest-germană a rămas reunificarea germană, însă abordarea Ostpolitik-ului se va caracteriza începând cu 1969 de pragmatism centrat pe rezultate, spre deosebire de principialismul anchilozant al lui Adenauer și al succesorilor săi politici. Pentru aceștia din urmă orice dezbateră diplomatică europeană a fost subsecventa rezolvării „chestiunii germane”, astfel că ilegitimitatea a RDG a constituit, pentru o lungă perioadă de timp, una din preocupările centrale ale politicii externe vest-germane. Pentru cei care au creionat structura noului Ostpolitik fezabilitatea proiectului nu a depins de fermitatea și inflexibilitatea principiilor guvernante, ci de capacitatea de a depăși mental Ialta, în sensul normalizării relațiilor inter-germane prin promovarea unei „schimbări prin reconciliere”, credo-ul lui Egon Bahr.

Deși obiectivul final a continuat să fie reunificarea germană, schimbarea în discursul liderilor vest-germani a fost evidentă. Insistența obsesivă asupra ilegitimității RDG sau condiționarea oricărui demers diplomatic de precondiția reunificării germane a încetat a mai constitui agenda standard a politicii externe vest-germane. Destinderea nu a mai fost condiționată de rezolvarea prealabilă a problemei germane și a devenit un obiectiv în sine, care pe termen lung avea să permită și reunificarea celor două state germane. Guvernarea cancelarului social-democrat Willy Brandt a marcat astfel punctul de turnură în evoluția Ostpolitik-ului vest-german. Începând cu această guvernare destinderea s-a desfășurat într-un alt cadru și în alt ritm, grație instrumentelor juridice create de acesta, dar și datorită unui nou vocabular folosit în relațiile diplomatice. Odată cu Brandt și echipa sa, ”transformarea constructivă” a înlocuit ”vocabularul nerecunoașterii”.

Noua paradigmă în politica externă vest-germană a determinat o schimbare esențială a climatului politic, contribuind activ la evoluția politicii de destindere la nivel global. De asemenea a favorizat crearea unui cadru de destindere care cuprindea ambele tabere, odinioară antagonice: Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa (CSCE). Până la începutul anilor '80, când procesul de detensionare a relațiilor se va bloca din nou, părțile au dovedit, chiar dacă numai pentru scurtă durată, viabilitatea tratatelor încheiate.

Ostpolitik-ul a deschis RFG Estului și Estul RFG, într-un lung și sinuos proces, care s-a desfășurat cu intermitențe și de-a lungul anilor '80. Până atunci spațiul estic fusese conceput doar ca zonă de interes economic și nu ca partener, cu drepturi egale în dialogul politic. Această deschidere a permis, datorită abandonării de către RFG a doctrinei Hallstein, mărirea spațiului de acțiune a Germaniei Occidentale și în țările Lumii a Treia, unde cooperarea fusese redusă anterior. RFG a devenit astfel pentru multe din țările lumii cel mai important partener

comercial și politic. Creșterea influenței RFG în cadrul CEE și NATO a determinat respectarea sa în Est, acest lucru contribuind în același timp la creșterea ponderii sale în Vest. Deschiderea spre Est a însemnat și posibilitatea de a pătrunde într-o *terra incognita*, și o modificare a percepției adversarului tradițional. Tratatul a deschis calea colaborării și pe plan cultural, academic, iar schimburile efectuate au contribuit la o schimbare a mentalității opiniei publice din ambele tabere.

Ostpolitik-ul promovat de RFG a stat sub semnul continuității. La fel cum Adenauer a trasat linii ferme prin Westpolitik-ul său, asigurându-se că succesorii săi nu vor abandona legătura RFG cu Occidentul, așa și Brandt a impus o linie în politica germană de deschidere spre Est, care va fi urmată de toți cancelarii viitori. Ostpolitik-ul promovat de Brandt s-a înscris în acest proces de continuitate, nepunând sub semnul întrebării ancorarea RFG în structurile occidentale, ci dimpotrivă, constituindu-se ca o completare la Westpolitik-ul adenauerian.

Politica de destindere germană a trebuit să țină permanent seama de ritmul celei promovate de Alianța săi. De multe ori au avut loc neconcordanțe de ritm și conținut, provocând iritare în Occident. Dezvoltarea Ostpolitik-ului german, a dovedit însă un grad crescut de independență, arătând că și ponderea RFG în cadrul sistemului internațional se modificase.

Deși tratatele încheiate au fost interpretate de părți în funcție de interesele lor specifice, în general s-a căzut de acord asupra faptului că destinderea în Europa trebuia să fie ireversibilă. URSS a urmărit prin politica sa de destindere în primul rând o confirmare și stabilizare a rolului său în Europa. RFG a avut permanent în vedere menținerea din punct de vedere juridic a chestiunii germane deschise, pentru a permite o viitoare reunificare, în cadrul unei “ordini europene de pace”. Dacă relația RFG cu URSS poate fi catalogată drept cea mai importantă componentă a Ostpolitik-ului, atunci relația germano-poloneză a fost cea mai dificilă și sensibilă parte a sa. Polonezii au încercat să contrabalanseze ascensiunea politică și economică a RFG printr-o permanentă evidențiere a vinei istorice germane. Nereglementarea satisfăcătoare a situației etnicilor germani din teritoriile de acum poloneze a dovedit limitele Ostpolitik-ului și dezbaterile furtunoase pe această temă au marcat relațiile bilaterale încă mult timp.

Ostpolitik-ul a permis recunoașterea RDG pe plan internațional și reducerea nuanțată a dependenței RDG față de Moscova. Pe de altă parte, deschiderea spre Vest s-a dovedit deosebit de riscantă pentru conducerea SED, pentru că accesul cetățenilor est-germani la o altă realitate îi contesta acum și cea din urmă velleitate de legitimitate. Bonn a urmărit în

relația cu Berlinul de Est atât menținerea principiilor naționale cât și o politică de ameliorare a situației cetățenilor germani de dincolo de Zid. De aici a rezultat o dublă politică de cooperare dar și de izolare.

Berlinul a constituit aproape trei decenii cauza și scena desfășurării conflictului Est-Vest. Aici politica de destindere a fost cel mai greu încercată, dar aici și-a găsit și cea mai puternică confirmare. Acordul Cvadripartit asupra Berlinului a reglementat, în pofida unor ambiguități voite, sau poate tocmai de aceea, chestiunile deosebit de sensibile de aici. De asemenea, el a pus capăt folosirii Berlinului ca mijloc de șantaj.

În concluzie se poate afirma că, la nivel general, Westpolitik-ul lui Adenauer, pe care l-au continuat toți cancelarii a permis ajutorul american și toleranța vest-europenilor, ducând la consolidarea democratică a statului vest-german. Ostpolitik-ul lui Brandt, continuat de cancelarii Schmidt și Kohl a permis reconcilierea cu Estul și crearea unei atmosfere de încredere, care a facilitat acceptarea ideii unei Germanii reunificate. Este meritul ambelor tipuri de politică de a fi dus la realizarea celei de-a doua reunificări germane, care, spre deosebire de prima, s-a desfășurat în armonie cu restul Europei.

În cadrul Ostpolitik-ului România a jucat un rol simbolic. Reluarea relațiilor diplomatice dintre RFG și RSR, la 31 ianuarie 1967, a reprezentat un punct de referință în istoria postbelică a Germaniei, constituind începutul concret al Ostpolitik-ului vest-german. Guvernul de la Bonn a inițiat astfel o nouă fază conceptuală a politicii sale externe, renunțând de facto pentru prima dată la inflexibila doctrină Hallstein, care până atunci împiedicase orice tentativă de destindere coerentă din partea RFG. Inserându-se în această inițiativă europeană de destindere, guvernul de la București a jucat un rol semnificativ în manifestarea antagonistă a două doctrine emergente din chestiunea germană. Pe de-o parte, decizia României de a relua relațiile diplomatice cu RFG a reprezentat prima fisură în legitimitatea doctrinei Hallstein, pe de altă parte, actul diplomatic din ianuarie 1967 a provocat apariția pe scena internațională a doctrinei Ulbricht, care a obligat celelalte membre ale Pactului de la Varșovia să revină la disciplina rigidă a acestei structuri.

În contextul complex al decadelor șase și șapte din secolul trecut, pe fondul tensiunilor existente în conflictul Est-Vest și al imprevizibilității evoluției presiunilor exercitate ca urmare a politicii de bloc, reluarea relațiilor diplomatice cu RFG a reprezentat și pentru români un act politic de un vizionarism notabil în epocă, precum și o dovadă de tenacitate și abilitate diplomatică.

În pofida inițiativelor românești de dialog, formulate pe parcursul unei decade (de-a lungul căreia factorii politici de la București și-au urmărit consecvent propria politică de autonomie față de linia Kremlinului) și a contextului internațional relativ favorabil, apropierea dintre RFG și RSR s-a produs gradual și a fost marcată de prudență. Astfel, deși acordul privind înființarea reprezentanțelor comerciale a fost încheiat în octombrie 1963, stabilirea relațiilor diplomatice între România și RFG s-a realizat abia în ianuarie 1967. Valabilitatea doctrinei Hallstein și intrarea într-o fază sinuoasă a Deutschlandpolitik-ului, pe de-o parte, raporturile dintre România și RDG, pe de altă parte, și balansul diplomatic românesc în cadrul Pactului de la Varșovia, când România își testa limitele în relațiile cu ”statele frățești”, au întârziat acest moment. Prin promovarea unei politici accelerate de deschidere față de Răsărit, având Bucureștiul ca punct de pornire, guvernul de la Bonn risca perturbarea relațiilor cu Moscova, de care depindea nu numai buna desfășurare a dialogului cu tot blocul estic, ci și unul din obiectivele fundamentale ale politicii externe vest-germane: reunificarea germană.

Stabilirea relațiilor diplomatice româno-vest-germane a fost de asemenea întârziată și de pozițiile de principiu ale celor două țări. RFG își menținea în continuare solicitarea, ca România să recunoască în scris monopolul său în reprezentarea poporului german, precum și apartenența Berlinului Occidental la RFG. Partea română accentua necesitatea respectării principiilor politicii sale externe: dezvoltarea relațiilor cu toate țările, independent de orânduirea lor socială și recunoașterea status-quo-ului postbelic, în vederea asigurării unei păci durabile în Europa. Dorința ambelor state de a depăși impedimentele create de aceste principii divergente și de a nu contracara printr-un document scris fermitatea lor s-a concretizat prin recurgerea la încheierea unui *gentlemen's agreement*, o soluție convenabilă de reglementare sub formă verbală a unor hotărâri sensibile.

Această decizie de principiu s-a prefigurat drept o modalitate pragmatică de avansare în tratative, astfel că în 1966, singurul guvern cu care avusese loc un dialog constructiv era cel de la București. Deși asupra unor chestiuni existau concepții divergente, în toate problemele esențiale se putea remarca o convergență a intereselor celor două țări și dorința de a respecta, fără a abdica de la propria poziție, interesele interlocutorului. În condițiile în care relația cu Polonia, care condiționa reluarea dialogului germano-polonez de un program maximal de solicitări (recunoașterea liniei Oder-Neisse, recunoașterea de iure a RDG, renunțarea la dreptul de decizie în politica atomară) era dificilă, iar discuțiile cu Bulgaria și Cehoslovacia incipiente, era de așteptat ca primele succese ale Ostpolitik-ului să se înregistreze în relația cu

București însă deocamdată orizontul temporal, când avea să se petreacă acest lucru, nu putea fi precizat.

România a luat prin surprindere toate părțile implicate, când pornind de la premisa că Moscova va aproba tacit acțiunea, a anunțat reluarea relațiilor diplomatice cu RFG în 31 ianuarie 1967, fără a se mai consulta cu niciun alt membru al Pactului de la Varșovia. Politica faptului împlinit practică de București a permis astfel RFG modificarea doctrinei Hallstein, fără ca guvernul de la Bonn să fie nevoit să renunțe explicit la ea. Ambele părți au luat cunoștință oficial de pozițiile principiale reciproce, fără a se declara de acord în toate punctele. S-a creat astfel un precedent procedural, care a stat la baza normalizării relațiilor RFG cu toate celelalte state est-europene. Încă odată, de ambele părți, politica externă se dovedea un proces de învățare.

În cadrul acestei politici, România s-a bucurat de un statut deosebit, inaugurând pe mai multe planuri relații de cooperare între cele două țări, membre a blocuri politico-militare adverse. Pionieratul românesc și beneficiile sale au început să se relativizeze însă în 1971, datorită schimbărilor survenite în sistemul internațional, dar și pe măsura schimbării priorităților guvernului de la Bonn și a autoizolării progresive a României, în urma transformării regimului de la București în dictatură personală a lui Ceaușescu. Această stare de fapt a fost confirmată în 1974, după stabilirea de relații diplomatice și cu toate celelalte țări din Pactul de la Varșovia.

Același eveniment istoric a constituit așadar debutul simbolic a două procese cu o evoluție ulterioară diametral opusă. Pentru RFG, 31 ianuarie 1967 a marcat vizibil pe plan internațional articularea unei faze emancipatorii în politica externă vest-germană. Ostpolitik-ul a debutat ca o politică pragmatică, atentistă și constructivă și a intrat prin sistemul de tratate cu Estul în faza sa de maturitate, transformând RFG într-un campion al destinderii. Pe plan intern, noul curs al politicii externe a semnalizat apariția unui nou tip de democrație cancelară, ale cărei semne distinctive au fost restaurarea socială și morală, afirmarea unei culturi politice critice și a unor reforme cuprinzătoare, ce au avut un impact puternic în toate sferle societății germane.

Pentru România reluarea relațiilor diplomatice cu RFG a reprezentat o prioritate a politicii sale externe începând cu sfârșitul anilor '50. România a fost prima țară est-europeană care a permis RFG să își concretizeze politica novatoare, continuând astfel cursul emancipator al politicii externe românești, formulate în timpul guvernării Gheorghiu-Dej, față de Pactul de la

Varșovia și în cadrul CAER-ului. România a părut pentru scurt timp că este capabilă să își asume un rol de actor politic important în confruntarea Est-Vest, fiind suprafața de proiecție a unor așteptări prudent-optimiste din partea Occidentului. Încheierea, ca prim satelit sovietic, de relații comerciale, iar apoi diplomatice cu un stat occidental a avut un puternic impact psihologic atât pe plan intern, cât și în cadrul Pactului de la Varșovia. Dincolo de potențialul politic al acestui eveniment, România a profitat mai ales la nivel economic de relațiile româno-germane. Politica de distanțare față de Moscova a fost dublată însă la nivel intern de promovarea unui neo-stalinism primar, refractar la orice reformă ideologică, la modernizare sau tendințe de descentralizare, insularizând RSR nu numai la nivel internațional, ci și în cadrul blocului sovietic. România își irosea pe această cale întregul potențial al succeselor sale diplomatice, înregistrate în cursul anilor '60.

Ostpolitik-ul desfășurat de RFG față de România a pornit de la premisa că ar putea încuraja tendințele centrifugale în cadrul Pactului de la Varșovia. Cel târziu după 1968 a devenit o certitudine faptul că România nu putea fi mai mult decât un factor perturbator în cadrul blocului estic și nicidecum un factor de disoluție. Odată cu încheierea Tratatelor cu Estul, România și-a pierdut „avansul” câștigat în 1967, față de ceilalți membri ai Pactului. Pe de altă parte, guvernul vest-german s-a arătat mereu foarte prudent, în ceea ce privește încurajarea explicită sau implicită a României în atitudinea sa de frondă față de URSS. Miza relațiilor bilaterale s-a concentrat pe îmbunătățirea situației etnicilor germani din România și pe problemele umanitare, legate de reunificarea familială. În același timp, canalul relațiilor bilaterale a fost folosit de diplomația vest-germană, pentru a se informa asupra evoluțiilor din cadrul Pactului de la Varșovia, dar și din Orientul Apropiat.

Cu toate că, partea germană a susținut permanent că avansul calitativ și temporal al României nu poate fi uitat, în 1974, după stabilirea de relații diplomatice și cu celelalte țări din Pactul de la Varșovia, pierderea de interes pentru România, a cărei politică internă luase o turnură critică, era evidentă, iar senzația pe care o lasă România era cea a șanselor nevalorificate.

Lucrarea de față nu s-a dorit a fi un studiu empiric exhaustiv al relațiilor bilaterale româno-germane într-o perioadă definită de timp. Cel târziu de la afirmarea paradigmelor postmoderne în istorie și de la fragmentarea metadiscursului, specific istoriei totale, în nenumărate „povestiri”/ ”istorii”, a devenit evident că o imagine scanată a trecutului nu poate fi realizată cu niciun tip de instrumentar, oricât de elaborat ar fi acesta. De aceea, lucrarea și-a propus ca, pe baza complexului de teme enunțat, să “re-creeze” subiectul cercetat plauzibil și consistent, fiind un util punct de plecare pentru cercetări viitoare.

Obiectivul principal al acestui studiu a constat în realizarea unei imagini sinoptice problematizate a relațiilor dintre Republica Federală Germania și Republica Socialistă România între anii 1967-1974, subiect deocamdată doar tangențial atins în istoriografia internațională bogată, care există pe tema Ostpolitik-ului. Ca atare în economia lucrării a prevalat sinteza și evoluția conceptuală a relațiilor bilaterale în defavoarea expunerii detaliate a tuturor aspectelor pe care le comportă relațiile dintre două țări. Pe de altă parte, relațiile româno-vest-germane reprezintă doar o fracțiune din Grand Design-ul inovativ al Ostpolitik-ului. Pentru perceperea dimensiunii rolului lor a fost vitală încadrarea lor în cadrul global al destinderii, evidențierea antecedentelor contactelor dintre cele două țări, precum și marcarea de continuități și puncte decisive de turnură în formularea politicii lor externe.

Limitele de timp stricto sensu 1967-1974 marchează debutul relațiilor diplomatice postbelice dintre cele două țări și începutul sfârșitului “pionieratului privilegiat” al României în cadrul Ostpolitik-ului german. Pe de altă parte, anul 1974 semnalează și sfârșitul erei Brandt și începutul declinului Ostpolitik-ului ambițios conceput de acesta, odată cu ceea ce contemporanii săi au numit *Kanzlerdämmerung*, dar și acutizarea izolării României pe plan extern, pe fondul accentuării cultului personalității ceaușist și a evoluției regimului înspre unul sultanist, fapt care a transformat România într-un caz particular în blocul estic. Anul 1974 îl găsește pe cancelarul german gestionând neconvingător crize interne, criticat public de proprii apropiați politici, pentru că permite „un proces de erodare a guvernării”, înregistrând de asemenea insuccese pe planul politicii externe - obosit de funcția pe care trebuie să o îndeplinească. Brandt este un politician vizionar, care gândește și acționează mai degrabă în perspectivă și care cedează, când trebuie să impună un management de criză adaptat Realpolitik-ului vremii. La toate acestea se adaugă și presiunea opiniei publice, ale cărei așteptări sunt legate de succesele spectaculoase din prima perioadă de legislatură a cancelarului. De cealaltă parte, se află Nicolae Ceaușescu, care în urma preluării funcției de președinte al statului și a Congresului al XI-lea al PCR se află la apogeul unui proces de consolidare și concentrare a puterii în mâinile sale, fapt reprezentat de altfel și simbolic în aparițiile sale oficiale de un sceptru de aur și o eșarfă tricoloră. Preluarea președinției RSR marchează abandonarea definitivă a principiului conducerii colective în România comunistă și inaugurează adevăratul început al „epocii/ erei Ceaușescu”.

Astfel lucrarea urmărește să răspundă la următoarele întrebări esențiale. De ce a ales Germania de Vest România pentru demararea unei politici vizibile înspre Răsărit și de ce aceasta s-a arătat interesată și disponibilă la momentul respectiv? Care au fost premisele ce au

favorizat reluarea relațiilor diplomatice? Cum au fost rezolvate chestiunile diplomatice legate de reluarea raporturilor dintre cele două țări? Ce consecințe și impact a avut acest eveniment politic pentru cele două țări? Care au fost aspectele relevante ale relațiilor bilaterale și care este importanța atribuită lor în discursul politic al vremii? Cum s-au raportat partenerii/oponenții politici ai celor două guverne la „relația privilegiată” dintre RFG și RSR?

Lucrarea este împărțită în șase capitole principale, urmate de o bibliografie și două anexe. Capitolul introductiv propune o scurtă trecere în revistă a evoluției disciplinei Relațiilor Internaționale în spațiul academic german și românesc și a dilemelor sale, plasează locul temei Ostpolitik în istoriografia relațiilor internaționale, clarifică conceptele centrale ale lucrării și schițează un model orientativ de analiză. Al doilea capitol analizează factorii favorabili care au dus la momentul reluării relațiilor diplomatice dintre cele două țări, în ianuarie 1967, demonstrând ca ambele țări trec pe plan extern printr-un veritabil proces de învățare, în cadrul căruia pragmatismul surclasează ideologia. Capitolul următor surprinde momentul inițierii relațiilor diplomatice, precum și reacțiile și consecințele imediat următoare evenimentului. Capitolul al patrulea este dedicat „anilor de glorie”, 1967-1971, din cadrul ambelor politici externe și din relațiile reciproce. Sunt anii afirmării Ostpolitik-ului pe plan internațional și ai concretizării sale în sistemul de tratate cu estul Europei, dar și ai reglementării relației cu RDG, este perioada pionieratelor spectaculoase pentru România în complexe relații dintre Est-Vest, a frondelor simbolice (august 1968), a profitului economic și moral/simbolic din relațiile cu RFG și Occidentul. Al cincelea capitol analizează factorii perturbatori ai relațiilor româno-germane. Anii 1971-1974 sunt pentru România ani de declin, fapt perceptibil și la nivel de discurs politic. Nedublată pe plan intern de reformă, politica externă nu poate fi un *learning process* sustenabil, România nefiind astfel capabilă să capitalizeze succesele diplomatice de pe plan extern. Ultimul capitol sublinează concluziile principale ale studiului, schițând și alte posibile direcții de aprofundare a subiectului.

Lucrarea urmărește astfel modul în care factorii de decizie de la Bonn și București își definesc și își evaluează interesele și spațiul de manevră pentru promovarea noii politici. În al doilea rând, sunt analizate principalele obiective, originile conceptuale și fazele noului curs politic extern. Într-un al treilea pas sunt expuse premisele interne și internaționale ale apariției noii Ostpolitik și ale reluării relațiilor bilaterale, pentru ca în final să fie acordată atenție procesului de implementare a noii politici, respectiv rezultatelor acesteia și consecințelor asupra relațiilor internaționale.